

«Κι αν αποδράσουμε μαζί;»: Με αφορμή την κυκλοφορία στα ελληνικά του βιβλίου της Χούρια Μπουτελτζά Οι λευκοί, οι εβραίοι κι εμείς: Προς μια πολιτική της επαναστατικής αγάπης

Η Χούρια Μπουτελτζά είναι μια σημαντική δημόσια διανοούμενη της Γαλλίας, η οποία έγινε περισσότερο γνωστή στο ελληνόφωνο κοινό, την περασμένη άνοιξη με την ομιλία που έδωσε στο Historical Materialism της Αθήνας. Είναι συγγραφέας τριών βιβλίων τα οποία έχουν μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες, ωστόσο το βιβλίο αυτό (γαλλικός τίτλος: *Les blancs, les Juifs et nous: vers une politique de l'amour revolutionnaire*) είναι το πρώτο της βιβλίο που κυκλοφορεί στην ελληνική γλώσσα.

Γεννημένη στην Αλγερία αλλά μεγαλωμένη στο Παρίσι, η Μπουτελτζά είναι γαλλοαλγερινή ακτιβίστρια του αποαποικιακού κινήματος και ιδρυτικό μέλος του Κόμματος των Ιθαγενών της Δημοκρατίας, του οποίου υπήρξε εκπρόσωπος τύπου για πολλά χρόνια. Έχει δημοσιεύσει πληθώρα κειμένων στα γαλλικά και σε άλλες γλώσσες, ασχολούμενη με τα θέματα του ρατσισμού και της σύγχρονης μορφής της αποικιοκρατίας. Τα βιβλία της και τα άρθρα της αποτελούν σύγχρονες συμβολές στο ρεύμα της αντιρατσιστικής και αντιαποικιακής σκέψης και βρίσκουν τη θέση τους δίπλα στο μνημειώδες έργο του Φράντζ Φανόν και του Αιμέ Σεζαίρ. Στα κείμενα των τελευταίων η Μπουτελτζά εντοπίζει τη βασική έμπνευση και επιρροή στο έργο της άλλα και στην πολιτική της συγκρότηση και το ισχυρό ενδιαφέρον της για το κίνημα και την πολιτική της αποαποικιοποίησης.

Το βιβλίο *Οι λευκοί, οι εβραίοι κι εμείς: Προς μια πολιτική της επαναστατικής αγάπης* κυκλοφόρησε στη Γαλλία πρώτη φορά το 2016. Όπως η συγγραφέας αναφέρει στη συνομιλία της μεταφράστρια της ελληνικής έκδοσης του βιβλίου, η υποδοχή του στη Γαλλία υπήρξε αμήχανη, ενώ αντίθετα σε άλλες χώρες, όπως για παράδειγμα στην Ισπανία το βιβλίο διαβάστηκε με μεγάλο ενδιαφέρον. Η επιφυλακτική στάση μέρους του γαλλικού αναγνωστικού κοινού προς τη δουλειά της, αποτελεί και μια αντανάκλαση του γενικότερου πολιτικού κλίματος της Γαλλίας και της συστημικής ισλαμοφοβίας και της ιδεολογικής αναζωπύρωσης του συμβολισμού της αποικιακής ευρωπαϊκής χώρας που συνέβη στο διάστημα των τελευταίων εικοσιπέντε χρόνων και ιδιαίτερα μετά την επίθεση στους Δίδυμους Πύργους το 2001.

Η σημερινή Γαλλία της στοχοποίησης της αλληλεγγύης στην Παλαιστίνη και της διαρκούς πολιτικής εργαλειοποίησης της νομοθεσίας περί απολογίας της τρομοκρατίας, είναι μεταξύ άλλων το αποτέλεσμα εντατικών θεσμικών και πολιτικών διεργασιών που πραγματοποιήθηκαν είκοσι χρόνια πριν. Όπως για παράδειγμα συνέβη όταν η κυβέρνηση Σιράκ το 2005 – χρονιά που δημοσιεύθηκε και το Μανιφέστο «Είμαστε οι Ιθαγενείς της Δημοκρατίας», που υπήρξε και προπομπός του ομώνυμου κόμματος- έθετε το ζήτημα της αναγνώρισης «του θετικού ρόλου» της Γαλλίας στα υπερπόντια εδάφη και συνεπώς της ηθικής αποκατάστασης του αποικιοκρατικού ρόλου της χώρας. Από την άλλη πλευρά, δημιούργημα της αμέσως προηγούμενης περιόδου είναι και το πλατύ κοινωνικό κίνημα γύρω από την Ανυπότακτη Γαλλία, το δυναμικό κίνημα αλληλεγγύης στην Παλαιστίνη, η παλαιστινιακής καταγωγής ευρωβουλευτρια Ρίμα Χασάν που έχει αναδειχθεί σε μία ιδιαίτερα επιδραστική προσωπικότητα της γαλλικής ριζοσπαστικής Αριστεράς ή ο νεοεκλεγείς δήμαρχος του προαστίου Σαν Ντενί Μπαλί Μπαγκαγιόκο.

Στο βιβλίο της η Μπουτελτζά αναπτύσσει συστηματικά μέσα από μια καταιγιστική πρωτοπρόσωπη αφήγηση, τις βασικές αρχές του αποαποικιακού – αντιιμπεριαλιστικού πολιτικού προγράμματος, εστιάζοντας σε βασικούς πυλώνες του ρατσιστικού συμβολαίου της νεωτερικότητας και στοχεύοντας στην αποσταθεροποίηση τους. Αντλώντας από την αναλυτική παράδοση του Φανόν, η Μπουτελτζά περιγράφει τη λευκότητα ως ένα σύστημα που υποκειμενοποιεί και απανθρωποποιεί ταυτόχρονα. Αυτή η ανθρωπολογία της νεωτερικότητας, που αξίωσε να καταστρέψει όλες τις προηγούμενες – μέσα από το διαφωτιστικό εγχείρημα της κοινωνικής προόδου, το οποίο συνυπήρξε όμως με εκείνο της αποικιοκρατικής επέκτασης- εγκλωβίζει τις διαφορετικές κοινότητες στη δυαδικότητα και σε μια ταυτότητα που κατασκευάζεται από το αποικιακό βλέμμα. Ακόμη, η Μπουτελτζά θίγει μέσα από ένα ιστορικό πρίσμα το επίκαιρο ζήτημα – για τη Γαλλία και άλλες χώρες- της εργαλειοποίησης του αντισημιτισμού και της ιστορικής εκμετάλλευσης του Γολγοθά του εβραϊκού λαού όπως τον περιγράφει. Αυτή η αβάσταχτη εργαλειοποίηση κατά τη συγγραφέα είναι η ραχοκοκαλιά του σύγχρονου ισραηλινού εθνικισμού. Η Μπουτελτζά περιγράφει τον Σιωνισμό ως ένα σχέδιο από το οποίο ο κύριος ωφελούμενος είναι η δυτική αποικιοκρατία σε βάρος τόσο των Παλαιστίνιων, όσο και των Εβραίων. Και τους προσκαλεί να έρθουν σε ρήξη με τον εφησυχασμένο συστημικό φιλοσημιτισμό σημειώνοντας στο κεφάλαιο «Εσείς οι Εβραίοι»:

«Όταν οι λευκοί έρχονται σε ρήξη με τον εφησυχασμένο φιλοσημιτισμό, παίρνουν τον πιο εύκολο δρόμο για να δώσουν ένα τέλος στον αντισημιτισμό. Όχι μόνο τον αντισημιτισμό της ακροδεξιών και των κοινών φασιστών. Αλλά και με τον αντισημιτισμό της Δημοκρατίας. Εκείνον που κρύβεται στα μύχια των δημοκρατών, εκείνον που ποτέ τους δεν κατάφεραν να ξεριζώσουν και φοβούνται μην ξυπνήσει, αφού ποτέ τους δεν αποκήρυξαν τη λευκότητα».

Ακόμη, στο κεφάλαιο «Εμείς οι γυναίκες ιθαγενείς», η Μπουτελτζά αναλύει την κατασκευή της έμφυλης επιτελεστικότητας μέσα στο καθεστώς του αποικιακού συμβολαίου και κάνει λόγο για τον *αποαποικιακό φεμινισμό*, που μπορεί να συμπεριλάβει τις ανάγκες και τις αγωνίες (και) των μη λευκών έμφυλων υποκειμενικότητας καθώς και που να μπορεί να προβάλλει μια συμπαγή αντίσταση

«στην ανησυχητική πραγματικότητα της πολυδιάστατης βίας που μας ασκείται, βία που γεννούν τα κράτη και ο νεοφιλευθερισμός».

Το δίχως άλλο πρόκειται για ένα εξαιρετικά επίκαιρο κείμενο, που ενώνει τα ερμηνευτικά νήματα της παρούσας συντριπτικής πραγματικότητας της γενοκτονίας στην Παλαιστίνη και του πολέμου και ταυτόχρονα αναμετρείται με διαφορετικές και πιθανές συλλογικές διεξόδους.

*Το βιβλίο κυκλοφορεί στα ελληνικά από τις εκδόσεις Orportuna. Τη μετάφραση και επιμέλεια έκανε η Μυρτώ Ράις. Η δεύτερη αναθεωρημένη έκδοση περιλαμβάνει δύο πρόσφατα ανέκδοτα κείμενα της καθώς και ένα κείμενο που αποτυπώνει τον διάλογο με τη μεταφράστρια.

*Συνέντευξη της Χούρια Μπουτελτζά περιλαμβάνεται και στο 1ο τεύχος του Jacobin Greece Σύγχρονη Υβριδική Ακροδεξιά.

Χουρία Μπουτελτζά, *Οι λευκοί, οι εβραίοι κι εμείς: Προς μια πολιτική της επαναστατικής αγάπης*, μτφρ. εισαγωγή: Μυρτώ Ράις, Αθήνα: Εκδόσεις Orportuna, 2025 ([εδώ](#))

Σημειώσεις:

Στα γαλλικά Parti des indigènes de la république (PIR): Το αρτικόλεξο δημιουργεί ηχητικά κι ένα ενδιαφέρον ειρωνικό λογοπαίγνιο, καθώς pire στα γαλλικά σημαίνει «το χειρότερο»

Χουρία Μπουτελτζά, *Οι λευκοί, οι εβραίοι κι εμείς: Προς μια πολιτική της επαναστατικής αγάπης*, μτφρ. εισαγωγή: Μυρτώ Ράις, Αθήνα: Εκδόσεις Orportuna, 2025, σ.79

Ό.π., σ.96

